

**R O M Â N I A**  
**CURTEA DE APEL (...)**  
**SECȚIA PENTRU CAUZE PRIVIND CONFLICTE DE MUNCĂ ȘI ASIGURĂRI**  
**SOCIALE**

**Dosar nr. (...)(Număr în format vechi (...))**

**Încheiere**

**Ședința publică din data de 06 octombrie 2017**

**Curtea compusă din:**

**Președinte: (...)**

**Judecător: (...)**

**Grefier: (...)**

Pe rol se află soluționarea apelului declarat de apelanta-pârâtă Casa Județeană de Pensii (...), împotriva sentinței civile nr.(...) pronunțată în dosarul nr.(...) de Tribunalul (...) contradictoriu cu intimata-reclamantă (...), cauza pe fond având ca obiect „contestație decizie de pensionare”.

La apelul nominal făcut în ședința publică, la ordine, au lipsit părțile.

**Procedura de citare este legal îndeplinită.**

S-a făcut referatul cauzei de grefierul de ședință care învederează că procedura de citare este legal îndeplinită, că s-a solicitat judecarea cauzei în lipsă, că prin serviciul Registratură la data de 06.10.2017 intimata-pârâtă a depus concluzii scrise, după care

Curtea, din oficiu, pune în discuție suspendarea judecării cauzei în temeiul dispozițiilor art. 520 Cod procedură civilă și formularea unei solicitări de hotărâre prealabilă potrivit art. 519 Cod procedură civilă, Înaltei Curți de Casație și Justiție, care să dea o soluție de principiu obligatorie următoarei chestiuni de drept: interpretarea prevederilor art. 179 alin. 4 din Legea nr.263/2010, în sensul de a stabili dacă recuperarea sumelor plătite cu titlu de prestații de asigurări sociale în temeiul unei hotărâri judecătorești desființate în calea de atac se poate face în mod direct de casa de pensii prin emiterea unei decizii de debit care să constituie titlu executor în condițiile acestui text.

Argumentează că aceasta este o chestiune de noutate care nu a fost soluționată anterior de Înalta Curte de Casație și Justiție și nu face obiectul unui recurs în interesul legii, fiind generatoare de practică judiciară divergentă pe rolul instanțelor, motiv pentru care consideră îndeplinite condițiile de admisibilitate pentru transmiterea sesizării în conformitate cu prevederile art.519-520 Cod procedură civilă.

Curtea arată că urmează să se pronunțe prin încheiere asupra acestor condiții de admisibilitate și asupra celorlalte motive ale sesizării. Reține cauza în pronunțare asupra suspendării.

**CURTEA**

Asupra apelului de față Curtea constată următoarele:

**Prin sentința civilă** nr. (...) pronunțată în dosarul nr.(...) Tribunalul (...) a admis cererea formulată de contestatoarea (...) în contradictoriu cu intimata Casa Județeană de Pensii (...) și **a anulat Decizia de debit** nr. (...), ca nelegală.

Pentru a pronunța această soluție prima instanță a reținut în esență, următoarele:

Drepturile de pensie ale reclamantei s-au deschis la data de 01.10.2001.

Prin sentința civilă nr.(...) pronunțată de Tribunalul Ilfov în dosarul nr.(...) s-a dispus obligarea pârâtei la recalcularea drepturilor de pensie cuvenite reclamantei, retroactiv, de la data de 01.09.2013, cu luarea în considerare și a veniturilor suplimentare atestate de adeverința nr. X/2013.

Casa de Pensii a pus în executare această sentință, prin emiterea deciziei nr.(...), plătiind de bunăvoie reclamantei sumele datorate.

Ulterior, Curtea de Apel București – Secția a VII-a Civilă a pronunțat decizia nr.(...), prin care a schimbat această sentință, în sensul că a respins cererea, ca neîntemeiată .

Tribunalul a reținut că pârâta, ulterior desființării sentinței constituite în titlu prin decizia Curții de Apel, nu a emis, în temeiul art. 116 din Legea nr. 263/2010, pe numele reclamantei, nici o altă decizie prin care să fie stabilit cuantumul pensiei, precum și data cu care se va face plata. În schimb, a emis alte două decizii : una prin care a anulat decizia care a pus în executare sentința, respectiv decizia de debit care face obiectul prezentului proces, pentru recuperarea sumelor pretins necuvenite încasate în perioada 01.09.2013 - 30.06.2016.

În decizie se menționează că plata necuvenită a drepturilor a fost generată de punerea în aplicare a dispozițiilor sentinței civile (...).

Din analiza conținutului deciziei de debit contestate, tribunalul a reținut, pe de o parte, că pârâta nu a menționat temeiul de drept al măsurilor dispuse, nespecificând nici modalitatea de stabilire a debitului, pe de altă parte, că nu rezultă care este cuantumul pensiei de asigurări sociale ce i se cuvenea reclamantei, față de care a rezultat diferența calculată urmare a valorificării veniturilor suplimentare din adeverința nr.X/2013.

*Este adevărat că pârâta face trimitere la dispozițiile art.179 și art.181 din Legea nr. 263/2010 și art. 172-173 din OG nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală coroborate cu art. 153 lit. i) și art. 154 alin.(1) din Legea nr. 263/2010, însă aceste articole vizează modul de recuperare a debitului și procedura de contestare a deciziei de debit, neavând legătură cu modalitatea de constituire a debitului respectiv.*

Concluzionând, Tribunalul a constatat că decizia contestată nu este motivată în drept și nu rezultă în mod cert care este cuantumul sumelor primite în plus în perioada 01.09.2013-30.06.2016, în raport de pensia de asigurări sociale ce i se cuvenea reclamantei. Pentru aceste motive, având în vedere prevederile art. 179 din Legea nr. 263/2010, a admis cererea și a anulat decizia de debit, ca nelegală.

#### **Împotriva aceste soluții a formulat apel pârâta Casa Județeană de Pensii (...).**

A reiterat că temeiul de drept care permite recuperarea sumelor plătite necuvenit este reprezentat de dispozițiile art.179 alin.(4) din Legea nr.263/2010, așa cum este menționat și pe decizia ce face obiectul contestației.

Din lecturarea acestei decizii rezultă atât temeiul de drept, cât și motivarea constituirii plăților nedatorate, iar din buletinul de calcul rezultă în mod clar diferențele achitate în plus nedatorate.

Decizia de recuperare a fost întocmită cu respectarea dispozițiilor Legii nr.263/2010, respectiv dispozițiile art.116 și art.179 alin.(4), care prevăd că încetarea, suspendarea sau reluarea plății pensiei, precum și orice modificare a drepturilor de pensie se fac prin decizie emisă de casele teritoriale de pensii, respectiv de casele de pensii sectoriale, în condițiile respectării regimului juridic al deciziei de înscriere la pensie.

Cauza debitului o constituie faptul că s-a executat, conform art.448 pct.4 Cod procedură civilă, o sentință care a fost apoi desființată în calea de retractare (apel), conform dispozițiilor art.637 alin.(1) Cod procedură civilă. Punerea în executare a unei hotărâri judecătorești care constituie titlu executoriu se poate face numai pe riscul creditorului dacă hotărârea poate fi atacată cu apel sau recurs; dacă titlul este ulterior modificat ori desființat, creditorul va fi ținut, în condițiile legii, să îl repună pe debitor în drepturile sale.

Astfel, conform art. 107 din Legea nr. 263/2010, actualizată, dacă ulterior stabilirii sau plății pensiei se constată diferențe între sumele plătite și cele legal cuvenite, Casa Teritorială de Pensii poate emite, din oficiu, o decizie de revizuire, fără a dispune revocarea expresă a deciziilor anterioare.

Casa Județeană de Pensii (...) a emis decizia nr.(...) din data de 13.05.2015 prin care a anulat decizia de pensie nr.(...) din 30.12.2014 conform Deciziei nr.(...) pronunțată de Curtea de Apel București, menținându-se în plată drepturile de pensie și punctajul mediu anual stabilite prin decizia de pensie nr.(...) din 08.06.2010.

Suma reprezentând plată nedatorată a fost constituită ca urmare a punerii în aplicare a hotărârilor judecătorești privind stabilirea și plata drepturilor aferente perioadei 01.09.2013 - 30.06.2016.

Conform art.22 alin.2 Cod procedură civilă judecătorul are îndatorirea să stăruie, prin toate mijloacele legale, pentru a preveni orice greșală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale. În acest scop, cu privire la situația de fapt și motivarea în drept pe care părțile le invocă, judecătorul este în drept să le ceară să prezinte explicații, oral sau în scris, să pună în dezbaterea acestora orice împrejurări de fapt sau de drept, chiar dacă nu sunt menționate în cerere sau în întâmpinare, să dispună administrarea probelor pe care le consideră necesare, precum și alte măsuri prevăzute de lege, chiar dacă părțile se împotrivesc

Consideră că instanța de fond nu a avut în vedere toate înscrisurile depuse, pronunțând o hotărâre netemeinică și nelegală cu încălcarea dispozițiilor art.250 și art.254 Cod procedură civilă.

Restituirea plății nedatorate se face ori de câte ori cineva este ținut, în virtutea legii, să înapoieze sumele primite fără drept în temeiul unui act juridic desființat ulterior.

Dreptul de restituire aparține celui care a efectuat prestația supusă restituirii.

Prin plată se înțelege executarea a unei obligații care are ca obiect o prestație pozitivă ce poate fi de a da sau de a face.

Plata nedatorată are ca efect nașterea unui raport de obligații, în temeiul acestui raport juridic, creditorul fiind obligat să restituie ceea ce a primit fără a-i fi datorat.

**La termenul de judecată din 06.10.2017, din oficiu,** Curtea de Apel București a pus în discuție admisibilitatea și necesitatea sesizării instanței supreme cu pronunțarea unei hotărâri prin care să dea o rezolvare de principiu chestiunii de drept legate de *interpretarea și aplicarea prevederilor art.179 (4) din Legea nr.263/2010, în sensul de a stabili dacă recuperarea sumelor plătite cu titlu de prestații de asigurări sociale în temeiul unei hotărâri judecătorești desființate în calea de atac, se poate face de casa de pensii, în mod direct, prin emiterea unei decizii de debit care să constituie titlu executoriu, în condițiile acestui text.*

În acest sens, constată îndeplinite **cerințele de admisibilitate** a sesizării, conform art.519 din Noul Cod de procedură civilă, anume :

- cauza se află pe rolul unui complet al Curții de Apel București, care judecă în ultimă instanță;

- de dezlegarea chestiunii de drept depinde soluționarea pe fond a procesului, care ridică problema posibilității casei de pensii de a realiza o întoarcere a executării pe calea adoptării unei decizii de recuperare în condițiile art.179 (4) din Legea nr.263/2010 ;

- problema de drept este nou ivită pe rolul instanțelor, nefăcând obiectul dezlegării printr-o altă hotărâre a Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici al unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Se învederează în acest context necesitatea sesizării instanței supreme din perspectiva **opiniilor divergente exprimate în materie**, prin soluții de practică judiciară ori prin pozițiile adoptate cu ocazia întâlnirilor de unificare (avem în vedere, în acest sens, ședința de unificare a practicii din luna octombrie 2016, în cadrul secției a VII-a pentru Litigii de Muncă și Asigurări Sociale a Curții de Apel București), fără să se poată constata cristalizarea unei jurisprudențe suficient de bine încheiate cât să lipsească de obiect și efect real, util, prezenta sesizare.

Se menționează ca **jurisprudență relevantă la nivelul secției**, deciziile civile nr.45/10.01.2017, pronunțată în dosarul nr.31906/3/2015, nr.51/10.01.2017, pronunțată în dosarul nr.47123/3/2015, nr.1263/28.02.2017, pronunțată în dosarul nr.23362/3/2015, nr.2684/02.05.2017, pronunțată în dosarul nr.46717/3/2015.

În cuprinsul acestor hotărâri s-a susținut anume posibilitatea emiterii titlului executoriu de către casa de pensii, pentru recuperarea sumelor încasate necuvenit cu titlu de drepturi de pensie. „Cum prevederea nu distinge între cauzele care au determinat încasarea necuvenit a drepturilor de

*pensie, rezultă că este general aplicabilă, inclusiv atunci când plata sumelor a fost făcută de Casa de Pensii în temeiul unei hotărâri judecătorești executorii, ulterior desființată ca urmare a exercitării căii de atac. Că așa stau lucrurile o confirmă și faptul că apelanta a emis deja împotriva intimatului decizie de recuperare debit în temeiul art. 179 din Legea nr. 263/2010 și pe care a și pus-o în executare poprind veniturile din pensie ale intimatului în cuantum de 1/3.*

*Prin urmare, chiar dacă formal nu există o dispoziție a instanței de judecată de întoarcere a executării sumelor de bani acordate în baza hotărârii instanței de fond, consecventă silogismului juridic al admiterii recursului, instanța de control judiciar a înlăturat dispozițiile din hotărârea instanței de fond privind plata diferențelor bănești de către intimata Casa de Pensii a Municipiului București, dispoziții care deja fuseseră puse în executare benevol de către intimată. În consecință, intimata, instituție publică, avea o hotărâre judecătorească care îi înlătura obligația de plată deja executată, trebuind astfel să-și pună problema recuperării acestor sume.*

*Din această perspectivă, intimata s-a întemeiat pe prevederile art.179 din Legea nr. 263/2010, emițând în acest sens decizia nr.(...), prin care a reținut că în perioada (...) apelantei i s-ar fi plătit și astfel ar fi încasat necuvenit suma de (...), plata necuvenită fiind generată de aplicarea Sentinței civile nr.(...)”.*

Exemple de **practică judiciară contrară** sunt oferite de deciziile nr.4251/16.09.2016, pronunțată în dosarul nr.27470/3/2015, nr.4206/08.09.2017 pronunțată în dosarul nr.4320/3/2016, prin care s-a susținut, în esență, că „*sumele încasate în baza titlului reprezentat de hotărârea judecătorească modificată sunt supuse restituirii, însă obligația se naște pe alt tărâm decât al plății nedatorate, astfel că sancționarea sa nu intră în sfera de competență a casei de pensii, exercitabilă prin emiterea unei decizii de debit în aplicarea prevederilor art.179 (4) din Legea nr.263/2010.*”

**Punctele de vedere ale părților** au fost exprimate prin cererea de chemare în judecată și exercitare a căii de atac, respectiv prin apărările formulate în proces.

Pârâtul-apelant și-a întemeiat atât calea de atac, cât și decizia ce face obiectul procesului, pe ideea că desființarea în calea de retractare a titlului pus în executare generează o plată nedatorată care poate fi recuperată prin decizie emisă de casa de pensii, în timp ce reclamanta-intimată, atât prin cererea de chemare în judecată, cât și prin întâmpinarea depusă în apel a exprimat opinia inaplicabilității art.179 (4) în absența unei decizii de modificare a drepturilor de pensie, procedură care, de altfel, încalcă dreptul la contestație prevăzut de art.149 din Legea nr.263/2010.

**Punctul de vedere al instanței** se exprimă în sensul inaplicabilității prevederilor art.179(4) din Legea nr.263/2010 pentru recuperarea sumelor plătite cu titlu de prestații de asigurări sociale în temeiul unei hotărâri judecătorești desființate în calea de atac.

Ne însușim, așadar, a doua orientare a jurisprudenței evocate, care susține în esență, că *sumele încasate în baza titlului reprezentat de hotărârea judecătorească modificată, sunt supuse restituirii, însă obligația se naște pe alt tărâm decât al plății nedatorate, astfel că sancționarea sa nu intră în sfera de competență a casei de pensii, exercitabilă prin emiterea unei decizii de debit.*

Textul supus interpretării este următorul:

**Art.179 ... (4)** *Sumele plătite necuvenit prin intermediul caselor teritoriale de pensii și al caselor de pensii sectoriale se recuperează de la beneficiari în baza deciziei casei respective, care constituie titlu executoriu.*

Se observă că reglementarea dispune asupra plății unor sume necuvenite. Aceasta presupune inexistența datoriei la momentul efectuării plății, situație ce nu se verifică în ipoteza acordării unor prestații de asigurări sociale în temeiul unei hotărâri judecătorești executorii în ființă. Și însușind-ne teoria plății ”devenite” nedatorată, ca producând aceleași efecte la momentul invalidării temeiului care a stat la baza efectuării ei, constatăm că posibilitățile de recuperare oferite de Legea nr.263/2010 caselor de pensii, în legătură cu operațiunile care pot interveni în materia stabilirii drepturilor de pensie, nu acoperă și situația desființării hotărârii judecătorești executorii provizoriu, puse în aplicare.

Astfel, legea privind sistemul unitar de pensii publice nu permite formal casei de pensii să adopte o decizie de „anulare” a unei decizii de pensii anterioare în afara situației reglementate de art.106 (3) din Legea nr.263/2010 : *la cererea titularului, în termen de 30 de zile de la comunicare*. Mai mult, după cum ne previne însăși denumirea, *anularea* nu s-ar putea dispune decât pentru motive și cauze astfel sancționabile, existente la data adoptării actului, iar nu pentru temeiuri intervenite ulterior, de natură să modifice raportul juridic, cum e cazul în speță al desființării hotărârii judecătorești executorii care a stat la baza emiterii deciziei de pensie ce se vrea anulată. Chiar admitând că o denumire nu este decât o convenție de limbaj, insuficientă în sine pentru a conferi deciziei natura juridică pretinsă, și că actul e caracterizabil după operațiunea realizată, potrivit felului ei, se constată că un astfel de act nu poate îmbrăca nici forma *deciziei de revizuire* în accepțiunea art.107 (1) din Legea nr.263/2010.

Deși textul nu o mai spune expres, așa cum o făcea art.89 (1) din Legea nr.19/2000, se înțelege că revizuirile se operează pentru *erori* săvârșite în stabilirea și/sau plata drepturilor de pensie, fapt, de asemenea, apreciabil la momentul respectiv. Noua reglementare vorbește despre *diferențe între sumele stabilite și/sau plătite și cele legal cuvenite*, pentru care casa teritorială de pensii poate opera și din oficiu, modificările ce se impun, prin decizie de revizuire. Așadar, unicul criteriu al revizuirii se raportează la *legalitate/nelegalitate* și presupune inexistența juridică a dreptului/datoriei la momentul stabilirii/plății prin săvârșirea unor erori, iar „*modificările ce se impun*” implică exercitarea atribuțiilor casei de pensii, în limitele competenței și marjei de apreciere de care dispune în interpretarea și aplicarea legislației privitoare la stabilirea și plata pensiilor. Nu ține de domeniul revizuirii modificarea intervenită în stabilirea și/sau plata pensiei care nu-și are izvorul într-o eroare de aplicare a legii din partea agenților casei de pensii, ci în desființarea ori modificarea titlului reprezentat de o hotărâre judecătorească pusă în executare prin decizia ce se vrea înlocuită.

Așadar, nu există temei nici pentru anularea, nici pentru revizuirea deciziei care pune în aplicare o hotărâre judecătorească, pentru că ea a fost legal emisă la vremea ei, legale și cuvenite fiind și plățile făcute în temeiul acesteia până la desființare.

Or, dacă desființarea titlului care a stat la baza unei decizii de pensie nu o face pe aceasta nici nulă, nici revizuibilă, după cum nu produce, de drept, nici efectul reînvierii deciziei imediat anterioare, se pune problema, pe lângă a procedurii după care casa de pensii va stabili punctajul mediu anual și drepturile de pensie cuvenite în urma anulării titlului, și a căii de recuperare a sumelor plătite în temeiul lui. Considerăm că aceasta nu poate fi decizia de debit emisă în condițiile art.179(4) din Legea nr.263/2010, care o reglementează ca modalitate de recuperare a sumelor necuvenit acordate (pentru că drepturile de pensie au fost stabilite și/sau plătite incorect, din eroare de fapt ori de drept a autorului/plătitorului, imputabilă sau nu, ipoteză care însă nu include și situația în care drepturile au fost corect stabilite și acordate, în aplicarea unui titlu valid, dar care se desființează sau modifică ulterior, ceea ce nu poate decât să deschidă calea întoarcerii executării, în condițiile și după regulile procedurii civile). Într-adevăr, dacă pe fondul raportului juridic obligațional putem vorbi, într-un sens larg, de o plată (devenită) necuvenită, din punct de vedere procedural, situația desființării unei hotărâri judecătorești nu oferă o altă cale pentru recuperarea sumelor plătite în temeiul ei, în afara întoarcerii executării.

Apreciem așadar, că dispozițiile art.179(4) din Legea nr.263/2010 nu pot fi interpretate ca recunoscând decizia de recuperare drept alternativă sumară la procedura întoarcerii executării pentru cazurile de desființare a hotărârii judecătorești, permițând obținerea unui titlu prin emiteră directă de către casa de pensii, cu eludarea căilor și normelor prevăzute de Cartea a V-a, Titlul I, capitolul VIII din Codul de procedură civilă, și că organul teritorial de pensii este obligat la urmarea acestei din urmă proceduri.

În consecință, considerând atât admisibilitatea, cât și oportunitatea dezlegării acestei probleme de drept, în temeiul art.519 și 520(1) din Noul Cod de procedură civilă, Curtea de Apel va

solicita Înaltei Curți să pronunțe o hotărâre prin care să dea rezolvarea de principiu a acesteia. În temeiul art.520(2), va suspenda judecarea cauzei până la pronunțarea hotărârii prealabile.

**PENTRU ACESTE MOTIVE  
ÎN NUMELE LEGII  
DECIDE:**

În temeiul art.519-520 Cod procedură civilă:

Solicită ÎCCJ să pronunțe o hotărâre prin care să dea o rezolvare de principiu următoarei probleme de drept: „Interpretarea dispozițiilor art.179 (4) din Legea nr.263/2010, în sensul de a stabili dacă recuperarea sumelor plătite cu titlu de prestații de asigurări sociale în temeiul unei hotărâri judecătorești desființate în calea de atac, se poate face de casa de pensii, în mod direct, prin emiterea unei decizii de debit care să constituie titlu executoriu, în condițiile acestui text.”

Suspendă judecarea cauzei privind apelul declarat de apelanta-pârâtă Casa Județeană de Pensii (...) cu sediul în (...), împotriva sentinței civile nr.(...) pronunțată în dosarul nr.(...) de Tribunalul Ilfov - Secția Civilă în contradictoriu cu intimata-reclamantă (...), cu domiciliul în (...), reprezentată convențional de avocat (...), până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea acestei chestiuni de drept.

Fără cale de atac.

Pronunțată în ședință publică, azi, 06 octombrie 2017.

**Președinte,**  
(...)

**Judecător,**  
(...)

**Grefier,**  
(...)

Red. (...)/01.11.2017  
Tehnored. (...)/10.10.2017  
4 ex./  
Jud.fond: (...)